

BLAUWTONG, DE FARMACEUTISCHE INDUSTRIE IS AAN ZET

Het blauwtongvirus raast door de Nederlandse schapen- en rundveehouderij. Waarom is er nog geen medicijn of vaccin? En hoe raakt deze dierziekte WUR? 'Alle verdenkingen moeten door ons laboratorium worden bevestigd.' Tekst Anne van Kessel

De dierziekte blauwtong is terug van weggeweest. Bij bijna 1500 bedrijven werd de ziekte al vastgesteld. Nog eens 700 bedrijven meldden een vermoedelijke besmetting op basis van de symptomen van hun dieren. Het virus lijkt sneller te verspreiden dan tijdens de eerste uitbraak tussen 2006 en 2008. Hoe verspreidt het virus zich en waarom is er nog geen vaccin?

Wat is blauwtong?

Blauwtong is een virusziekte die voorkomt onder herkauwers zoals schapen, runderen en geiten. Maar ook herten, kameelachtigen zoals kamelen en lama's, en giraffen en okapi's zijn vatbaar. Vooral schapen kunnen heel ziek worden. Ze hebben koorts, raken kreupel en vaak zijn de slijmvliezen kapot. De tong raakt gezwollen en in sommige gevallen wordt deze blauw. De sterfte onder schapen ligt tussen de 20 en 50 procent. 'Exacte getallen hebben we helaas niet', zegt Melle Holwerda, hoofd van het Nationaal Referentielabo-

ratorium voor Vector-overdraagbare en Zoönotische Virusedierziekten van Wageningen Bioveterinary Research. 'Dat is ook moeilijk want dieren die niet getest zijn voor ze doodgaan, tellen niet mee in de officiële cijfers.'

Vooralsnog is er geen medicijn. Dierenartsen kunnen alleen ontstekingsremmers en pijnstilling voorschrijven maar die zijn vaak weinig effectief. 'Het enige wat veehouders kunnen doen is *tender love and care*', zegt Holwerda. 'En als het nodig is, euthanasieren om een dier uit zijn lijden te verlossen.'

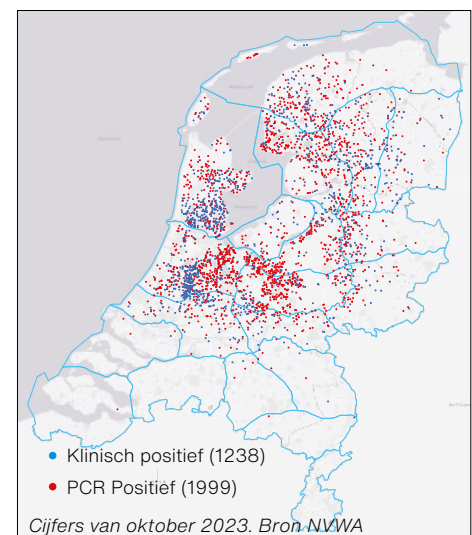
Waar komt het virus voor?

Blauwtong komt permanent voor in gebieden met een mediterraan klimaat, zoals landen rondom de Middellandse Zee, en bepaalde landen in Afrika en Azië. In gebieden met een gematigd klimaat vinden incidenteel uitbraken plaats. In Neder-

land gebeurde dat tussen 2006 en 2008 voor het eerst. Holwerda: 'Toen begon de uitbraak in Zuid-Limburg en raakten vierhonderd bedrijven besmet.' Dankzij een vaccin en natuurlijke immuniteit onder de dieren verdween het virus in 2008 weer uit ons land. 'Nu begon de uitbraak in het midden van ons land en zijn waarschijnlijk al meer dan 2000 bedrijven besmet.'

Hoe verspreidt het virus zich?

Het blauwtongvirus bereikt zijn gastheer per knut; een klein vliegje van één tot twee millimeter groot dat in gebieden als Schotland en Scandinavië bekend staat als *midge* en daar kampeerders gek maakt. De

'WAT HERKOMST VAN HET VIRUS
BETREFT TASTEN WE VOLLEDIG IN
HET DUISTER'

'Vooral schapen kunnen heel ziek worden. Ze hebben koorts, raken kreupel en vaak zijn de slijmvliezen kapot. De tong raakt gezwollen en wordt in sommige gevallen blauw. Vooral nog is er geen medicijn.' • Foto Resource

ziekte is geen zoönose en het virus kan dus niet van schaap naar mens overgaan of van knut naar mens, benadrukt Holwerda. Van het virus zijn meer dan dertig subtypen bekend, ook wel serotypen genoemd. De uitbraak tussen 2006 en 2008 was van het serotype 8. De huidige uitbraak is van serotype 3. Dat type is eerder in Italië gevonden, zegt Holwerda. 'Maar dat was een andere variant dan die wij hier nu zien. Wat herkomst betreft tasten we volledig in het duister.'

Hoe raakt dit WUR?

Tot nu toe is er geen blauwtong aangetroffen bij WUR, ook niet bij dieren op de buitenlocaties van de universiteit, laat Menno van Maanen, manager bedrijfsvoering bij de Animal Sciences Group weten. De epidemie zorgt momenteel vooral bij Wageningen Bioveterinary Research voor een extra hoeveelheid analyses. Holwerda: 'Alle verdenkingen moeten door ons laboratorium worden bevestigd.'

Waarom is er geen vaccin?

In 2008 werd de uitbraak met serotype 8 gestopt door een nieuw ontwikkeld vaccin. 'Dat vaccin biedt geen enkele

bescherming tegen type 3 omdat de serotypen onderling zo verschillend zijn', zegt Holwerda. 'Er bestaan wel vaccins in Afrikaanse landen maar mijn collega's en ik hebben onze vraagtekens bij de veiligheid ervan.' Die vaccins bestaan uit levend virus dat geïnactiveerd is. Als je dieren hiermee vaccineert, raken ze immuun voor de ziekteverwekker, is het idee. 'Er is weinig onderzoek gedaan naar de veiligheid en werking van deze vaccins en daarom kunnen we ze niet gebruiken. Want als ze niet goed werken, kunnen ze juist bijdragen aan de verspreiding van de ziekte.'

Volgens Holwerda is in Nederland de farmaceutische industrie aan zet. 'Als zij nog kandidaat-vaccins op de plank hebben liggen, zou ik graag met ze samenwerken om die vaccins te testen. Mochten die werken en veilig zijn, dan is het aan de overheid om een vaccin versneld toe te laten.' Daar kunnen nog wel maanden tot zelfs een jaar overheen gaan, denkt hij.

Labdrukke

'Het is heel druk hier op het lab', zegt Melle Holwerda, hoofd van het Nationaal Referentielaboratorium voor Vector-overdraagbare en Zoönotische Virusdierziekten van Wageningen Bioveterinary Research (WBR). 'We krijgen dagelijks 150 tot 200 monsters binnen uit heel het land om een PCR-test op uit te voeren. Alleen bij de Limburgse monsters zat tot nu toe geen positieve test, in de rest van het land is de ziekte overal aanwezig.' Vanuit alle afdelingen van WBR komen mensen een handje helpen. 'Het is leuk om te zien dat de hulp van alle kanten komt. Al die handjes zijn hard nodig om alle samples weggevoerd te krijgen.'

Wat kunnen veehouders nu doen?

Hoe kouder het wordt, hoe inactiever knutten zijn. 'Toch hebben we eerder gezien dat knutten een strenge winter kunnen overleven, bijvoorbeeld doordat ze een warme stal in duiken.' En daar kunnen veehouders wellicht iets tegen doen. 'Het allerbelangrijkste is ventilatie. Knutten kunnen niet tegen kou en wind, dan waaien ze letterlijk weg', zegt Holwerda. Toch zullen veehouders daarmee niet alle infecties kunnen voorkomen. 'We zullen hier niet snel vanaf zijn.' ■